

Տարեկան գինն է . . . 130 դր.
Վեցամսեայ . . . 70 "
Եռամսեայ . . . 40 "
Մէկ ծանուցումը տողին 60 փարս է :
Ստորագրութիւնները կանխիկ են :
Ստորագրութիւնները ամեն ամսոյն 1 քն
եւ 16 քն կը սկսին :

ուրա կրնա ըլլալ լրագրութեան 20 փարս է :
Լրագրոյ վերաբերեալ նամակ կամ որ
եւ իցէ գրութիւն, խնայարկն պիտի
ուղղուի . եւ ասոնց ծանուցումն հաշիւ
քն խնայարկն փարս է :

ԲԱՆԱԲԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՅԱՅԵՍԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒԴՈՒՆ 3 ՅԱՆՎԱՐ

Լրագրոյս ներկայ թերթը լի վեց-
երորդ տարին կ'սկսի: Եւս վեցամսեայ ան-
ընդհատ շարունակութեամբ անաշխատ
ծառը՝ ընթերցասէր ազգայնոց մեղքն ու
ցըցած քաջաբերական համակրութիւնն
ըլլալով, պարտք կը համարենք նոր տար-
ւոյս սկիզբը փութալ մեր անկողն շնոր-
հակալութիւնը իրենց մատուցանել՝ ա-
մեն կերպ յաջողութիւն եւ բարեբեմադ-
րելով:

Երգարեւ մեծ ամառը թիւն կ'ըն-
կըլար մեր կողմանէ՝ կ'իջնէ չմանայինք,
եւ անարգ կեղծաւորութիւն՝ կ'իջնէ չու-
խոստովանենք, որ մեր նեղ ծանր եւ
փափուկ պայմանին մէջ, մանաւանդ ժա-
մանակէ մը ի վեր որ մայրաքաղաքին մէջ
ամեն բան եւ մասնաւորապէս տպագրա-
կան ծախքերը կրկնապատիկ սղած են, լը-
րագրոյս անընդհատ շարունակութեանը
համար մեր բոլոր յարատեւ ջանքը չէր
կրնար յաջողիլ, թէ որ բաւ բեռն հասա-
րակութեան համակրութիւնը՝ այսինքն
լրագրոյս բաժանորդներուն որ ըստ օրէ
շատնալը եւ աւելի շատնալուն յոյսը մեզ
չքաջաբերէր:

Եւս քաջաբերութեամբ եւ ազգին
բարեւերը զգացմանը վրայ մեր ունեցած
վստահութեամբն էր, որ ասիեց քանի
մը ամիս առաջ ուրիշ տարբեր հոգեով
վստեալ մասնաւոր թերթի մը լրագրոյս
վիճակին վրայ բոլոր անտեղի ու անիրա-
հաշիւներուն արհամարհան լռութեամբ
պատասխանեցինք, եւ քիչ մը ետքէ՝ երբ
դարձեալ նոյն խոշորաբան լրագիրն իր
վիճակին վերջին աստիճան ներդրութեանը
եւ ազգիս կողմանէ համակրութիւն գը-
տած չըլլալուն վրայ յուսահատութիւն
կարդալ սկսաւ, ցաւեցանք իր վրայ:

Մեր միակ բազմաթիւ ու փոյթը լրագ-
րոյս կացութիւնը հասարակաց սրտին
համաձայնեցնելէ. ասոր համար պարտք
սեպած ենք մեզի լրագրոյս տեւողութեա-
նը անհրաժարելի կերպով պէտք եղա-
ծէն աւելի բան մը չպահանջել մեր ար-
գոյ բաժանորդներէն: Եւս զգացմամբ
էր որ անցեալ տարի լրագրոյս զինքան-
փոփոխ պահել ուղեցինք: Սակայն, տը-
պագրութեան եւ հասարակման ծախ-
քերուն, օրականներուն եւ ամեն տեսակ
վարձերուն արդէն կրկնապատիկ եւ օր
քան զոր աւելի բարձրանալը եւ ամեն
քանորոշ տարապայման սղելը՝ մեզ կը

հորեւորեն այս տարի անհաշիւ փոփոխ-
յունելուած մը ընելու լրագրոյս գնոյն
վրայ. անանկ յուսելուած մը որ մէկ կող-
մանէ արգոյ բաժանորդաց եւ ընթերցա-
սէր հասարակութեան ծանրութիւն չը-
տայ, եւ միւս կողմանէ լրագրոյս ծախ-
քերը զոգելու նպատակ: Աւստի ազգա-
սէր անձանց խորհրդով որոշվեցաւ նոր
տարիէն սկսեալ լրագրոյս տարեկան գինը
130 դրուով ընել, եւ վեցամսեայ 70
դրուով, թղթագրութեան վճարվելու պայ-
մանաւ:

Եւս թեթեւ յուսելուածը պիտի
կարող ընէ մեզ աւելի ճշգրտութիւն եւ
խնամք ի գործ դնելու լրագրոյս հա-
տարակման ու բաժանմանը մէջ, որոյ
կողմանէ անցեալ տարի անհաշիւ պահա-
սութիւններ պատահած ըլլալը չենք կը-
նար ուրանալ: Եւս պակասութիւնն
բուն առաջին առնելէ զատ՝ պիտի ջա-
նանք նաեւ այս տարի գեղեցիկ եւ հե-
տաքրքրական նիւթերով լրագրոյս ըն-
թերցումը աւելի օգտակար եւ անոր-
ժելի ընելու:

Հրատարակութեան օրն ալ փերտին
հինգշաբթի ըլլալ արժան դատուեցաւ:

Եւս կարգադրութեամբ եւ այս ջան-
քերով՝ յոյս ունինք որ արգոյ հասարա-
կութեան յարգն ու համակրութիւնը այ-
սուհեանալ ալ կը շարունակենք վայելե-
լու, որուն արժանի զլալէն աւելի մեծ
փառք չկրնար ըլլալ մեզի համար:

ԲԱՆԱԲԱԿԱՆ

Փարիզէն անցեալ տրեքշաբթի իւր-
կըմբ հեռագրական լուր մը կը ծանու-
ցանէ, թէ դեպքանաժողովը գեկտ. 23
ին (6 յունիւլ. ըստ լատ.) վերջացիր է
նախորդողներին տարադրվելով:

Երկու Պօլիտաները (Սամանեան
տերութեան պիտի մնան եւ Մարտա-
պի խառնվին: Պանուրի երկու բերան-
ներուն մէջ տեղի երկիրը եւ Երլան Ե-
տապին ալ նոյնպէս (Սամանեան տերու-
թեան պիտի դառնան):

Բանց փոխարէն, Եաբուք գետին
երկու ձիւ գերուն մէջ տեղի երկիրը Ռու-
սիոյ պիտի մնայ, օրն որ Մարտապի
պիտի խառնվին:

Եւս երկիրներուն բաժանումն ու
այժմեան տերերուն յանձնվելը մինչեւ
մարտի 30ը պիտի կտտարվի. այն ժա-
մանակը Եւստրիոյ զօրքերն ալ Պանուր-
եան իշխանութիւններէն եւ Երկրից եւ-
ւախումը մայրաքաղաքին ներդրելն պի-
տի քաջվին երթան:

Պաղղանական վերջին շարեւառով Փա-
րիզէն եկած լրագիրները լուր կուտան,
թէ բաժնարարաբար Քեշեմ փաշային որ-
պէն Պաղիս պէյը գեկտ. 11/23 Ին Փա-
րիզ հասեր է Ռ. Պրան կողմէն կարեւոր
հրահանգներ (թաղիմաթ) ասնելով իր
կողքը Մեհմեդ պէյին, որ դեպքանաց
ժողովին մէջ կայեցերական տեղութեան
կրեմիոնան է:

Բերուսիոյ ու Օւլիցցերիայի կա-
ռավարութեանց մէկ մէկու հետ աւեր-
վիք ծանր եւ անհաշիւ հետեւանքներ
գուշակել տալով, բոլոր Եւրոպայի ու-
շաղթութիւնը զրաւած է այս միջոցին:
Սերջին լուրերուն նայելով, մեծ տե-
րութիւնները եւ մասնաւորապէս Մեդ-
դիս կը ջանան միջնորդութիւն ընելու
եւ երկու կողմանէ հնարաւոր զեղումներ
ձեռք բերելով վեճը խաղաղութեամբ
լուծելու, բայց դեռ չկրնան յաջողիլ:
Եւս յիշեմ երկու կողմանէ պատերազմի
պատրաստութիւնները մեծ փութով կը
շարունակեն:

Եւսաւաի վերջին լրագիրներուն
բերած լուրերը:

Օւլիցցերիայի Պեան մայրաքաղա-
քէն գեկտ. 11/23 թուով հետեւեալ
լուրերը կը գրեն Պրանքի Թորթի լրագիրն:

“Օւլիցցերիայի զինուորական կա-
ռավարութիւնը չորս նոր զօրաբաժին
կազմեցու. ձեռք զարկաւ: Օտար երկր-
ներ գտնելով՝ բայց զինուորութեան յար-
մար Օւլիցցերիան իրենց երկիրը կը
վիցան: Ամեն դաւաճաններուն մէջ պա-
տերազմի պատրաստութիւն կըլլայ: Յու-
րիկն ուսանողները ինքեանիւ առաջա-
կեցին որ պատերազմի երթալից զօրաց
կարգը մանեն: Դողովողեան եւ անդ ու-
րէ օր կը վազի:

Պերմանական տեղութեան գործա-
կատար մը գրգռութիւն ձգելուն համար
վճարվեցաւ:”

Պեռնին ալ հետեւեալ կը գրեն
գեկտմբեր 10/22 թուով:

Մինչեւ հիմա հասեցած բոլոր պատ-
րաստութիւններուն նպատակն է 135000
զօրք ձեռք հանել յունիւլ 2 ին:

Եւս զօրքերը ինք բաժնէ կը բազ-
կանան եւ Էրանակ բաժնեված են:

Պեռնին կամը ընդհանուր սպարա-
պետ անուանեցաւ այս զօրքերուն:

Բրուսիոյ կառավարութիւնը գեռ-
պատերազմի յայտարարութիւն չհա-
տարակեց Օւլիցցերիայի դէմ, բայց
քանի մը օրէն պիտի հրատարակէ կրտսն:

Օւլիցցերիայի Պեան մայրաքաղա-
քէն գեկտ. 15/27 թուով կը գրեն,
թէ հասարակապետական դաշնակցու-
թեան մեծ ժողովը բացվելուն՝ Պախա-
զաճը պատերազմական հոգեով տեւ-

նարանութիւն մը բռնաւ: Պատգամաւ-
րաց ժողովը հրաման ինքեցի որ վեճը խա-
ղաղութեամբ լուծվիլու համար մինչեւ
հիմա պահպան հիմարուն վրայ դեպքա-
նախօսութիւն ընելու հրաման տրվի ի-
րեն: Մեծ ժողովը հաճութիւն տուաւ
երկրին պաշտպանութեանը համար ձեռք
առնելով միջոցներուն, եւ հրաման տը-
ւաւ որ պաշտպանութիւնը կատարեալ
ընելու համար պէտք եղած ամեն ջանքն
ի գործ գրվի: Սակեց զատ՝ հրաման տը-
ւաւ նաեւ 30 միլիոն ֆրանք փոխ առ-
նելու:

Պեռնին թէ բազմաթիւ անդամաւո-
րութեան մեծ տուններ՝ ազգային ու օտար,
առաջադիւթիւն բերն են գրում փոխ
տալու. այս փոխ տրվելու դրամոց դու-
մար արդէն 162 միլիոն ֆրանքի հասեր է:

Պաշնակցութեան մեծ ժողովը զօ-
րաց ընդհանուր հրամանատար կարգեց
Տիւրքուր զօրապետը:

Պրանքի Թորթի Պաշնակցութեան լրագիրը
գեկտ. 15/27 թուով հետեւեալ լուրը
կուտայ:

“Օւլիցցերիայի դաշնակցութեան մեծ ժո-
ղովը Պեռնին վեճը կարգադրելու առաջա-
րակութիւն մը ընդունեց՝ Պարթիսի կայսրէն:

“Դողովողեան եւ անդ օր քան զօր կը բու-
րորի:

“Օւլիցցերիայի դաշնակցութեան բոլոր
նահանգները կը զինուորին իրենց ազգային հողը
պաշտպանելու համար: Պատրաստութիւնները
մեծ փութով յառաջ կը տարվին: Պանոնց հը-
րաւեր եղաւ բանակաց հրահանգներուն մէջ
ծառայելու:”

Պեռնին գեկտ. 16/28 թուով
հետեւեալ լուրը կը գրեն:

“Պաղղիոյ կառավարութիւնը նոր առա-
ջարկութիւն մը բռնաւ Օւլիցցերիայի կառավա-
րութեան, որուն իմաստն է՝ Եւրաթէի բան-
տարեալ թաղաքականները թող տալու երկ-
րէն վճարել: Եւս առաջարկութեան միւս տեղու-
թիւնները հաւանութիւն տուին, եւ անոնք ալ
կաշխատին որ ընդունվի: Ասով վեճին կարգադ-
րութիւնը հնարաւոր կըլլայ:

Փարիզէն գեկտ. 15/27 թուով հե-
տեւեալ կը գրեն:

“Խօսք կը պարտի թէ Եւրաթէի
գործին վրայ 1852 Ին Լոնդոնի մէջ
եղած պայմանագրութիւնը ստորագրող
չբոս մեծ տեղութիւնները ծանուցադիր
մը երկիր են Օւլիցցերիայի հասարա-
կապետութեան ժողովին, եւ այնպիսի
առաջարկութիւններ կան եղեր մէջը որ
ընդունվիլու յոյս կուտան:

Սուապի Մեռէ: Լրագիրն ալ կը
հաստատէ, թէ Մեդդիս ալ հետեւեալ
կերպով միջնորդութիւն առաջարկել է:

“Երբոր Օւլիցցերիայի կառավարութիւնը
Եւրաթէի ապստամբներուն դատաւարաց դադ-
րեցնել իր ինքնիշխան կամքը, եւ բանտարկեալ-
ները թող տալ, որոնք պէտք է երկրէն դուրս ել-
լին մինչեւ որ ինդիքը բոլորովին կարգի գրվի,
Օւլիցցերիայի մէջ դեպքան ունեցող ամեն տե-
րութիւնները կը խոստանան Բրուսիոյ Թագաւ-

արն հաճեցնելու որ դաճաբութեանց զօրութեամբը Եւթալիէի վրայ ունեցած իրաւունքներէն հրաժարի :

Պէտքէն դեկտ. 16/28 թուով լուր կուտան, թէ Օւիցցերիայի կառավարութիւնը Եւթալիէի միջնորդութիւնն ընդունելու :

Արթիւնայի Սթուիկարտայրաքաղաքէն դեկտ. 15/27 թուով լուր կուտան, թէ պատգամաւորաց խորհրդարանին անդամներէն տասն հոգի ունենալով մը ներկայացուցեր են, որպէս զի Բրուսելի տէրութեան զօրքերուն թոյլ չորսի Գերմանիայի հարաւային տէրութեանց հոգէն անցնելու :

Կոյն քաղաքէն դեկտ. 18/30 թուով ալ հետեւեալ լուրը կուտան :

Արթիւնայի թագաւորութեան պաշտօնական լրագրէն պատգամաւորաց խորհրդարանին կողմանէ կազմեցած յանձնարարական ժողովին տեղեկագիրը կը հրատարակէ, որուն մէջ առաջարկեց ինքն Օւիցցերիայի դէմ երթալէն Բրուսելի զօրքերուն թոյլ չորսի Արթիւնայի տէրութեան անցնելու :

Եւթալիէի Սթուիկարտայրաքաղաքէն լուր կուտան, թէ ինքիւր խաղաղութեամբ կը լուծվի : Եւթալիէի իր խօսքերը :

Արթիւնայի մը օրի չափ Բրուսելի ու Օւիցցերիայի պատերազմական լուրեր պիտի առնուին : Բայց մինչեւ հիմա մեր առաջին համադրումը իրականութեան մը չափերը, այսինքն թէ օտար տէրութիւն մը Օւիցցերիայի հոգը մըտնելի չունի : Աւ Գաղղիա եւ ոչ Եւթալիա չեն կրնար շահ մը ունենալ ներքեւ որ Եւթալիայի կեդրոնը պատերազմ լրացվի : Եւ երբ որ այս երկու տէրութիւնները միարձապէս են պատերազմը արգիւտելու : Բրուսելի չկրնար քաղել :

Կարօլին թագաւորին ու արեւմտեան երկու մեծ տէրութեանց մէջ ծագած վէճին վրայօք լրագրիւնները մէկ մէկու հակառակ լուրեր կուտան : Ոմանք կըսեն, թէ Կարօլին ու Սլոնիայի մէջ պատահած զանազան դէպքերը թագաւորը եւս առաւել հաստատանքին իր ընդգիծութեանը վրայ : Պէտքիցայի լրագրիւններէն մէկն ալ ընդհանրապէս կը հաստատուի, թէ թագաւորին զարմուխուն վերայօք Գաղղիոյ կայսեր եւ Եւթալիոյ թագուհւոյն ցաւակցութեանը վրայ թագաւորն այս երկու կառավարութիւններէն զոհ ընելիք բացատրութիւններ ու յայտարարութիւններ պիտի խրկէ Փարիզ, որով գեապանական յարաբերութիւնները պիտի կարենան վերահաստատվի իր եւ անոնց մէջ :

Սարսիկայի Ա. Ալեքսանդր Իմպերատորն ալ Կարօլին թագաւորին դէմ կը դադարեցնուի թեան լուրն անհերքելի իր եւ ընտանեացը զգացած ցաւը յայտնել տուաւ Կարօլին վեհափառութեան :

Սլոնիայի ապստամբութեան քննութիւններուն մէջ եղած յայտնութիւններուն վրայ կառավարութիւնը շատ մարդիկ բանտարկեց :

Թաօրմիկայի մէջ ապստամբութեան փորձ մը եղաւ, բայց անմիջապէս զրուարկեցաւ :

Եւթալիա հինգշաբթի օրը եկող Պաղատան սուրհանդակը Պարսիային ծովածոցը խրկված անգղիական զօրութեան վրայօք լուր մը չեւրաւ, թէ պէտք եւ հոս արդէն լուր տարածվեցաւ թէ թշնամութիւններն սկսեցին : Սուրհանդակին ձաւթայ երաժ առնելը կարեւոր լուրերուն

կրտապակի եղեր Պաղատա : Եւթալիա քաղաքէն մինչեւ Պարսիա ինքեանէ ինքեան սուրհանդակները զրկած են որ լուրերը շուտով հասցնեն Պաղատա : Եւ հոն ալ ուրիշ սուրհանդակներ պատրաստ կ'ուղարկեն որ լուրերը անմիջապէս Ա. Պարսիա եւ ուրիշ զանազան տեղեր հասցնեն :

Եւթալիայի օրը Պաղատան եւ կաճ լուրերը կը ծանուցանեն, թէ զեկտ. ամսոյն սկիզբները անգղիացւոց նաւախուժը Պարսից ծովածոցը հասնելով Քարաքի կղզին անմիջապէս զրուարկէ : Եւթալիա ցամաքային զօրքերը Պէտքիցայի շարի վրայ երթալով զանաւ առեւրին առանց հոգի դիմադրութիւն մը տեսնելու Պարսից կողմանէ : Քաղաքապետ զօրքերը մեկնելը են անհիշ, բայց բնակիչները մնացել են : Սուրհանդակին ձաւթայ երաժ առնելը անգղիացիք կը պատրաստվէին երկրին ներսերը քաղելու :

Եւթալիայի լրագրիւնները վերջնագիր մը հրատարակեցին որ մայրաքաղաքիս անգղիական զեապան լուր Սթուիկարտ Ուեյմարին առաջարկելէ Գերմանիա խանին : Պէտքիցայի Սթուիկարտ լուրերը խօսքին նայելով, ինչալ վերջնագիրը ձիւղէ, եւ միայն հետեւեալ կէտերը պէտք է որ պարունակէ :

1⁰. Եւթալիա կը խնդրէ որ Պարսից տէրութեան սպաննու Սթուիկարտը փոխվի, եւ թէ հրահանգ անգղիական զեապան Պ. Միլիք վերադառնալով թէ հրահանգը բոլորովն, տէրութեան նոր պաշտօնականները զանկալ գիտնալին ու հանդիսի իր պատրաստանին : Հոն հասնելուն պէս, Սթուիկարտը բերնով անկէնտրում խնդրէ եւ Հալեմի դորմին վրայօք անոր խնդրած գրիւնը յետս կուշ :

2⁰. Եւթալիա կը խնդրէ որ Պարսից զօրքերն անմիջապէս Հալեմէն ելնեն, եւ բնակիչներուն ալ դրամով հատուցում ըլլայ : Սթուիկարտին կ'ապաւնայ որ այս խնդիրը մերժելէն Հալեմի օգնութիւն պիտի տայ :

3⁰. Եւթալիա կը խնդրէ որ Պարսից կառավարութիւնը Սթուիկարտին Իմպերատոր հետ շուտով կարգադրութիւն մը ընեն, եւ Պարսիային ծովածոցին հարաւային եզրերէն մէկ մասը անոր տայ : Եւ հաճի, որ մինչեւ այն ժամանակը եւ այս կարգադրութիւնը փութացնելու համար անգղիացիք Պէտքիցայի Եւթալիա ու Պէտքիցայի Եւթալիա դրան :

Ուստի կառավարութիւնը նոր զաշնագրութիւն մը ըրաւ Չինաստանի կայսերութեան հետ : Եւթալիա քաղաքապետը Չինաստանի կայսրը երեք հազար արտավար (սէօնիւմ) տեղ եւ Քուրդանի ծովին արեւմտեան եզրերը շահաւորութիւն մը տուաւ մշտնջենապէս Ռուսիոյ կայսեր : Եւթալիա Ռուսիոյ կողմանէ ընդհանուր հիւպատոս մը խրկվեցաւ Չինաստան լրագր գեապանութեան պաշտօնով եւ ընդունվեցաւ : Եւթալիա հիւպատոսը վերջիշեալ նաւահանգիստը շինվելիք ռուսական բերդին մէջ պիտի նշտին : Ռուսիոյ կառավարութիւնը նաեւ ինքնապետութիւն պիտի ունենայ ուրիշ երեք հիւպատոս եւ գեապանական զօրծախատար խրկելու Չինաստանի ուրիշ գաւառները : Եւթալիա կառավարութեան հաւանութիւնը խնդրելու : Քուրդանի կղզի մը նէ արդէն բացված Եւթալիայի փաճառականութեան եւ Հիւսիսային հարաւարդը կիցայ :

Եւթալիական լրագրիւնները կը ծանուցանեն, թէ Չինաստանի Քուրդանի քաղաքին մօտ անգղիական նաւախուժներն Չինաց կայսերական նաւատորմը պատերազմ ընելով, այս վերջին բոլորովն ջնջվելու :

Սպանիայէն եկած լուրերը խիստ տխուր

են : Քաղաքական շինութիւններուն պատճառաւ զործերը բոլորովն դադարած են եւ ստորիկ սղութիւն կը տիրէ : Պարսիա քաղաքապետ Քալթալիայի վիճակը վերջին աստիճան գէշէ : Պարսից չկայ եւ զօրծարանները զոյգվելու վրայ են, որով հազարաւոր զօրծաւոր փողոցը պիտի մնան : Ուրիշ գաւառներուն մէջ ալ նկատվելու տիրած է : Եւթալիա թեան ու թշնամութիւնը վերջին ծայր հասած է :

Եւթալիայի Սթուիկարտայրաքաղաքէն մէջ գերութեան խնդիրը սպառնալից դէմք մը առաւ այս օրերս :

Քանի մը նահանգներուն մէջ սեւաւարթ գերիներուն ոտք ելելէն մեծ փախկայ : Օրէք եւ վառօք դանդիքէ ձեռվէն : Եւթալիա մէկ կողմանէ տէրերը աւելի խառնալով իրենց դերիւնը խաղաղութիւն տակ կ'ապանեն, միւս կողմանէ գերիներն ալ տէրերուն ձեռքէն լեւանելու փորձելով խուժեր կը կաղմեն : Սթուիկարտին կը զենք կառնեն եւ գունդ կը կաղմեն ինքզինքնին սեւաւարթ գերիներուն դէմ պաշտպանելու համար :

Եւթալիոյ տէրութեան 1855 եւ 1856 տարիներուն ելեց եւ մարց հաշուեցուցալը հրատարակվելով՝ կը տեսնվի, որ 1855ին ծախուց գումարը 70 միլիոն լիրա սթուլի (1750 միլիոն ֆրանքի) հասնել, իսկ 1856ին 93 միլիոն լիրայի (2325 միլիոն ֆրանքի) : Եւթալիան 1855ին 6 միլիոն լիրա պակաս եղեր է ծախքէն եւ 1856ին 22 1/2 միլիոն լիրա պակաս եղեր է : Բայց է որ երկու տարուան թողուցած բայը 29 միլիոն լիրա (725 միլիոն ֆրանքի) եղեր է :

Արմի, թէ զանաւոր պաշտօնեան այս 29 միլիոն լիրա բայը տէրութեան պարտուց ցուցակին մէջ պիտի չանցունեն, որովհետեւ երկու կամ երեք տարի խաղաղութիւն ըլլայնէ, տէրութեան եւ կառավարութեան աւելորդները կրնան այս պարտքը գոցել :

Դեկտ. 23ին (4 յունվ. ըստ լատ.) Փարիզի Անթ-Լիթիէն Տիւ-Սոն եկեղեցւոյն մէջ ստեղծել եղեւնագործութիւն մը կատարվեցաւ :

Փարիզու արքեպիսկոպոս գերապատիւ Տ. Սիպուր Ժամը տան եւ մէկին միջոցները վերջիշեալ Անթ-Լիթիէն եկեղեցին գնաց հոն կատարված կրօնական հանգիսի մը ներկայ դանդիւր համար, եւ ժողովրդեան օրհնութիւն տալու առնելը յանկարծ քահանայներէն մէկը զանակով երկու անգամ սաստիկապէս զարկաւ զանկիւ որ անմիջապէս հոգին աւանդելը Եւթալիա ընելով :

Սթուիկարտ քիչ մը ժամանակ աւանդատունը կենալէն ետեւ խուցը տարվեցաւ :

Եւթալիայի գաւառներուն լուրը անմիջապէս Փարիզի մէջ տարածվելով ընդհանուր սոսկում մը պատճառեց :

Ութալիոյ քահանան անմիջապէս ընդունվեցաւ : Եւթալիա է Ա. Օրմէս Արմի թէ Եւթալիա յղութեան փորձապետութեանը դէմ քարոզութիւններով, Փարիզի արքեպիսկոպոս զանկալ քահանայութեանէն արգիւնելու : Եւթալիա քահանան խնդրութեան մէջ ինչալով՝ յուսահատութեանէն այս եղեւնագործութիւնը

նկ մասերէն է : Ոմանք ալ կըսեն, թէ ինչեալ քահանան ժամանակ մը ի վեր մատաւրական կ'արողութիւնները կորսնցցած է եղեր :

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պանուբեան իշխանութեանց մէջ ընդհանուր ժողովներ գումարելու համար Բ. Պանուբեան արմիքը հրովարտակին քննութեան գեապանաժողովը անցեալ չորեքշաբթի Պէտքիցայի Գաղղիոյ գեապանատունը գումարվեցաւ :

Արմի թէ մինչեւ հիմա կարգի դրած կէտերն են՝ 1⁰. ընդհանուր ժողովներուն համար եկեղեցականաց կողմանէ ընտրվելը երեւոյթականութիւնը, 2⁰. Վաւաճառականութեան երեւոյթականութիւնը, 3⁰. Պէտքիցայի կառավարականութեան երեւոյթականութիւնը, 4⁰. Հարկատու գեղացիներուն երեւոյթականութիւնը :

Սթուիկարտի Պէտքիցայի Գաղղիոյ անաւանկալութիւնները վերջեր են կըսվի :

Եւթալիայի օրը գեապանաժողովը բարձրապատիւ մեծ կայաքոս Բիշափալային տունը գումարեցաւ ինքիւն, ուր գեապանները նաեւ ծաշ ըրին :

Արմի թէ հրովարտակին շարադրութեան դործերը ընցեր են :

Պանուբեան իշխանութեանց մէջ ընտրութիւնները յաւաքեցալ մարտի 30ին պիտի սկսին :

Սթուիկարտայրաքաղաքէն մէջ կայսերական պանքա մը հաստատուելու եւ հին մեաղեկայ դրամներն ու թղթադրամները վերջնելու վրայօք Պ. Ա. Եւթալիան անգղիացիին Բ. Պանուբեան ըրած պայմանադրութիւնները Եւթալիայի ընկերութեան կողմէն ընդունված ըլլալուն լուրը անցեալ շաբթու հեռագրով եկաւ թէ Բ. Պանուբեան թէ Պ. Ա. Եւթալիան :

Եւթալիայի հեռագրական լուրին օրինակը :

«Արմի թէ Պ. Ա. Եւթալիան Բ. Պանուբեան ընդունած պայմանները :»

Սթուիկարտայրաքաղաքէն Բ. Պանուբեան զին հետեւեալ լուրը կուտայ :

Եւթալիոյ խորհրդարանին անդամ եւ Պալատի օսմանեան պանքային նախագահ Պ. Լայրա անցեալ կիրակի Բ. Պանուբեան արտօնութիւն ստացաւ երկաթուղի մը շինելու Ռուսիոյ մինչեւ Ինկի ծովածոցը, որ հիւսիսէն հարաւ Բուսիլի բարերը գաւառներէն պիտի անցնի : Սթուիկարտ Եւթալիա պիտի հասնի :

Եւթալիա երկաթուղին բաժանորդագրութիւնը երեք հաւասար մաս բաժնովելով, մէկ մասը անգղիացի բաժանորդներուն պիտի արվի, մէկ մասը գաղղիացիներուն եւ երրորդ մասը կայսերական տէրութեան հպատակներուն :

Եւթալիա հինգշաբթի Պ. Լայրա Եւթալիա գործաւ Սթուիկարտի շողենաւով :

Եւթալիա զեապան կերպով կը ծանուցանէ մայրաքաղաքիս Ժառանգը :

«Պ. Լայրա անցեալ շաբթաբթի Իգլիք գնաց, ուրիշ գաղղիական շողենաւով Սթուիկարտ եւ անհիշ Եւթալիա պիտի երթար Ռուսիոյ մինչեւ երկաթուղի շինելու համար ընկերութիւն մը կազմելու՝ առանց շահու (ֆայդը) երաշխաւորութեան :

Բ. Դուռը պայման դրած է, որ եւ թէ Գ. Լալըստ կարող ըլլայ այս բն- կերութիւնը կազմելու եւ պէտք եղած դրամադրութիւնը մինչեւ երկու ամիս հա-ւաքելու, այս երկաթուղին շինելու աշ-տօնութիւնը իրեն պիտի տրվի: Արհար- ծըքն, որ Հուլիոսն ու Լալըստն են պի-տի անցնի այս երկաթուղին. բայց զեռ- ոչ անցնելը երկիրները քննարկած են եւ ոչ ձառքանքը գծված է:

Նոյն լրագրին մէջ նաեւ հետեւեա-լը կը կարդանք:

«Լալըստ 5-ին (ըստ լատ.) Բ. Դը-րան պաշտօնէից ժողովը՝ Միջերկրական ծովէն մինչեւ Եփրատ երկաթուղի մը շինելու վրայօք անգղիացի Չէմէն գո-րապետին առաջարկութիւնը ընդունեց, եւ անցեալ հինգշաբթի վերապէն գու-մարվեցաւ իր որոշումն ստորագրելու:

Եյս երկաթուղին որուն համար կայ-սերական կառավարութիւնը հարկերին 6 շահ կապահովեցնէ, Պրնոս գետին ձա-խաղողման բերքն երկու միոն հեռու-կէտէ մը պիտի սկսի: Եյս գետին բերա-նը յարմար եւ ապահով նաւահանգիստ մը շինելու պիտի թիւն կայ: Երկաթու-ղին անկէջ պիտի երթայ Ենիօք. Բի-լիզն ու Զալէպի ժօնէ պիտի անցնի 80 միոն երկաթուղիէ մը, եւ պիտի շարու-նակէ մինչեւ Եփրատի եզրը: Նապէր ըսված քաղաքը, որուն հեռաւորութիւ-նըն է 60 միոն:

Ժողովին որոշմանը մէջ սա ալ ըս-ված է, որ եթէ այս երկաթուղին մին-չեւ Պարսա շարունակել ուզվի, արտօ-նութիւնը Չէմէն գորապետին պիտի տրվի վերը յիշված պայմաններով:

Օգոստափառ եւ առատագուծ Ինք-նակալը վերջին պատերազմին ժամանա-կը մեռնող հազարապետներուն, անդա-կալներուն եւ հարկաւարներուն որք զաւակացը սահմանված ամսական առ-ճիկը՝ որ մանչերուն համար 20 զուռուշ եւ աղջկաներուն համար 15 զուռուշ էր, իւր սովորական բարձր մարդասիրութեամբը 40 զուռուշ ընելու հաճեցաւ թէ մանչե-րուն եւ թէ աղջկանց համար: Մանչե-րը մինչեւ 20 տարու ըլլան նէ պիտի ընդունին այս ամսականը. իսկ աղջիկնե-րը մինչեւ չափահաս եղած ժամանակին պիտի ընդունին: Բայց թէ որ անբժշկելի հիւանդութիւն մը կամ խեղութիւն մը զայ այս տղայից վրայ, այն ժամանակը առճիկը մշտնջենաւոր պիտի ըլլայ:

Այսերական հրամանաւ՝ Ծառապետ Եհմա փաշան Օս-մանեան Արշալուզագոսի կողմէնքուն ընդ-հանուր կառավարիչ անուանեցաւ փո-խանակ Սուլթան փաշային որ Հա-լէպի կուսակալ անուանեցաւ:

Խարբերդի կուսակալ Արիֆ փա-շան Խրդուսի կուսակալ անուանեցաւ: Պիղայի կուսակալ Նիմալ փաշան Խարբերդի կուսակալ անուանեցաւ:

Իօմէր փաշան Չանադ-Պալէի կա-ռավարիչ անուանեցաւ:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Մշու Սուրբ Սարգիսի վանքին մէջ չորս տարի ձրի վարժապետութիւն ընող արժանապատիւ Տ. Սամբրէ գիտ-նական վարդապետը որ Արմնոյ եւ Լալըն-կայի բարեխնամ առաջնորդ գերապատիւ

Տ. Սարգիսի արքեպիսկոպոսին ձեռնա-տանն է, եւ Նորին սրբաբնութեան հետ մայրաքաղաքս եկած է, Մաշ Եղած ժամանակը ընկերութիւն մը կազմեք եր-քաղաքին մէջ յանուն Սրբոց Թարգման-չաց, եւ դպրոց մը բացեք եր, որ կանո-նաւոր հայկարանութեան գաւառաւոր-թիւն կըլլայ մինչեւ հիմա:

Յիշեալ ուսումնասէր վարդապետը ուրիշ մեծ եւ օգտակար ծառայութիւն մընալ ուղղելով ընկ իր հայրենակիցնե-րուն, կաշխատի վերժանութեան թան-կարան մըն ալ բանալու նոյն վարժարանին մէջ, եւ այս նպատակաւ ինքը 2000 զու-ռուշն հին եւ նոր ընտիր գրեանք նուի-րելէն ետեւ, մայրաքաղաքիս մէջ գտնը-վող իր համաշխարհիկ եղբայրներէն կը խնդրէ, որ ամիսը 2 զուռուշ տուրքաւորվ օգնեն վերոյիշեալ նորարոգող ընկերու-թեան, որպէս զի ուրիշ օգտակար եւ պի-տանի դրքեր ալ առնելովով թանգարա-նին տրվին, կամ մէկ մէկ զիրք առնելով ընծայեն, որպէս զի իրենց քաղաքակից մանկունքը վարժըվին մեր արժանաշիշա-տակ նախնեաց թողոցած գրքերովը, եւ այժմեան կսրեւոր հմտութիւններէն ալ զուրի շննան:

Ազգասէր վարդապետին այս գովչի-ջանքն ու առաջնորդութիւնը կը յուսանք որ արժանապիս ընդունելով թիւն կը գան-կիր բարեսէր քաղաքակիցներէն: Սոր հա-մար բաւական է որ երանաշնորհ սուրբ թարգմանչաց եւ անոնց արժանի յաջորդ-ներուն օրովը Մշու գաւառին ունեցած ուսումնական պայծառութիւնն ու փառ-քը իրենց այժմեան ազխտութեանն ու յետեւալ վիճակին հետ բաղդատելու կա-րող ըլլան:

Կախընթաց թուով աղգային երու-մեայի ժողովոյն յարգի անդամաց անուն-ները հրատարակած ժամանակինս, հի-տեւեալ երկու յարգելեաց անունները մոռցրվի են.

Խաչիկ աղա Երեանդեան Հայագործ. Յարութիւն աղա Խաչիկէի Պաղաղ. Արտեք նոյն ժողովոյն անդամ ընտրե-ված են:

ՅԵՅՏԵՐԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԹԱՆԳԱՐԱՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆ
ԼԱՐԱՐԻ
ՇՏԳՆԵՐ, ՊԵՏԱԿԱՆ, ԲԱՆԱՍԻՐԱՆ
ԵՎ ԲԱՐՏԱՆԱՆ ԳԻՏԵՆԵՐ:

Եյս անունով ամսատետրակ մը պի-տի հրատարակուի յառաջիկայ 1857 թուականին տարեգլխին, տասներկու քա-կան թերթով, քան եւ չորս երես՝ ա-միսը մէկ անգամ, որուն նիւթերը պիտի ըլլան ըստ այսմ:

Աղգային մէջ՝ Տեսարանը հայրեն-եաց, այսինքն մեծին Հայաստանի մաս-նաւոր գաւառաց, քաղաքաց, եւ յատ-կապէս հին հին վանքերու եւ սրբազան տաճարներու. ստորագրութիւններ, ար-ձանագրութիւններ, ուր երբեմն Եսո-ուածային պաշտօններով թիւնը կը խնդ-ին, եւ հիմա բուրեղն ու զիշերահաս ե-րուն ողբաձայն կուշնենքը կը լսուին: Եսոնց նշխարներն են, որ ժամանակ ժա-մանակ օրագրաց նաեւ տետրակայ մի-ջոցս հրատարակուելով, հայրենասի-րաց փախարը արդէն արթնցուցած են Հայաստանի յիշատակներուն վրայ. ու բուն Եսոսածաշն սրբագործ եկեղե-

ցիներուն եւ հազարամեան շնորհուն հին եւ նոր պատմութիւնը Հայկազան Թանգարանին մէջ կարգադրվ, անկալու-նը, որ իրենց հայրենասէր պիտի պիտի յետ այսորիկ գոհ ըլլայ. որով եւ նորին հայրենասէրքն ինքզինքնին պիտի համա-րեն եւ հայրենասէրք:

Պատմական պիտի ներկայացնէ հայրենեաց երկրին հին ու նոր այն գեղ-քերը, գործը կամ վիպագիրը համա-ռօտ խօսեր են, կամ նոր ժամանակի մէջ եղած են: Ինչ որոց եւ ձեռագիր մա-տենից վրայ ծանօթութիւններ, անծա-նօթ մնացած նախնի հարց գրածներ եւ նամակներ, որոց մինչեւ հիմա կամ դադարաւրը չունենին, կամ հարազատը չեն:

Բանասիրականին մէջ կը դրուին աղգեհնու ժամանակ ժամանակ քաղա-քական վիճակին վրայ ընտիր հատուած-ներ, աղգային գաւառապետութեան եւ յատաշարվածութեան վերաբերեալ յօդ-ւածներ, երեւելի մարդոց կենագրական տեղեկութիւններ, ուսումնական ձառեք, ուսանաւորներ եւ այլն:

Պարտական պիտի ունենայ թէ սուրբ եւ թէ արտաքին գրող վճարական առած-ներու խորհրդաւոր ընդլայնումներ, ա-ռական, ընդ որովք եւ օրագրաւորք, որոց նիւթը պիտի ըլլայ աղգային օրա-գիրներէ բանաքաղութիւններ, զուարճա-լի եւ կարեւոր դէպքեր:

Ստորագրութեան պայմաններն են՝
Ս. Պալէս տարեկան 60 զռ.
Դուրսերը " 65 "
Մէկ անտրակին զինը 5 "

Ուսումնասէր հասարակութեան կը խնդրեմ խնամահարար, որ ամսագրիս բա-ժանորդ գրուող Աղգասէր իրենց անու-նը զսկեն նախընթացաբար՝ Պօլիս Մ-ի պատուական լրագրոյ գրասենակը՝ Ի Չիլիկ խան: Իզմիր՝ Եւր-Եւր-Եւր-Եւր պատուական լրագրոյն տպարանը: Տրագիրն խմբագրին գրատունը: Սարին պատուելի Սարապետ վարժապետին սե-նակը: Ս ան՝ մեծապատիւ Սապոնձեան Հայրապետ աղային վաճառատունը. որ պէս զի՝ նոր տարիին կըս թաժանորդա-կան տետրակները՝ Երբոյ ստորագրողաց անուամբը առաքուին:

Իրանի Եւրոպայ եւ Ասիայի Արեւելոյն
Միջնորդ
Ի Տրակ

ԽԱՐՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մայրաքաղաքիս մէջ հրատարակված տաճարէն լեզուով եւ հայերէն գրելով Միջնորդ Հաւաք լրագրիւր՝ որ անցեալ-ները իւր վիճակին ներդրեալն պատ-ճառաւ ներկայ տարեգլխոյս դադրելու յայտարարութիւն ըրած էր, բարեսէր անձանց ձեռնտուութեամբ ներդրեալ վարտակով, իր ընթացքը պիտի շա-րունակէ: Բայց տպագրական ծախքն այս տարի աւելցած ըլլալուն համար իր տա-րեկան վինը 150 զուռուշն եւ վիցամա-կայն 80 զուռուշն հանեց թղթագրու-մով:

Եյս հաճոյական լուրին հետ կը փութանք նաեւ ծանուցանելու, թէ յիշ-եալ լրագրոյն արդոյ խմբա-րարական շարագրած՝ Եւրօլէսի պատմութեան տպագրութիւնն ալ բարեսիրաց օգնու-թեամբ շա-րունակելով՝ քիչ ժամանակէն այս եւ իւրեք գործն ալ ամբողջ պիտի

հրատարակվի:
— Պրուսայի մէջ պարսից հեւադա-տոս Պարսեան մեծապատիւ Սարգիս աղան տակեց երեք ամիս առաջ հրատա-րական սուած էր իր տետրակները. բայց տետրակները զոհ ըլլալով իրաւ, հրա-ժարականը չընդունեց ու նորէն հիւ-պատտութեան պաշտօնին վրայ հաստա-տեց: Եսեց զատ, Պարսից կառավարու-թիւնը Սարգիս աղային երեք տարեկնի վեր ըրած ծառայութեանը վարձատրու-թիւններ խոստացեր է:

— Թարհալայի գիտեմք. 1 թուով կը գրեն, թէ այժմեան կառավարիչ Հիւսնի փաշան աւաղակներուն տաւակի թշնամի ըլլալով՝ զանոնք անդադար հալածելու եւ ջնջելու ետեւէ է: Եյս տնդամ Եր-կիրօ-Քաթիթօ երթալով՝ 67 աւաղակ ու 45 ալ գողերու կամակից բռնեց Կան-եա գարձաւ, ուր Բ. Պրան գործակալ Թաշիր էֆենդին անոնց դատաստանը կը տեսնէ: Եյս աւաղակներուն քովէն 100-000 Փրանքի գողցրված ապրանք զըտ-նրվեցաւ:

Թարհալայի մօտն ալ 27 աւաղակ բռնրվեցան:

Մանսաթըրի գաւառին մէջ ալ ա-ւաղակութիւնը ստատակապէս կը հալածվի: Քանի մը զիտուր աւաղակապետ-ներ այս օրերս բռնրվեցան կամ սպան-նրվեցան բազմաթիւ ընկերներու հետ:

— Հոփմէական Հայոց Պատրի-արքարանին երաշխաւորութեամբը Եյս-թէֆանօզի տուններուն վեճակահանու-թիւնը կիրակի օրը կատարվեցաւ: Եհա-ւասիկ վասարկող թիւերը:

Եւաջին	9662
Երկրորդ	130633
Երրորդ	25992
Չորրդ	68646
Հինգերորդ	25079
Վեցերորդ	81896
Եօթներորդ	8841
Ութերորդ	63359
Իններորդ	64292
Տասներորդ	88994

Եւաջին մեծ վեճակը վասարկողն է Թաթաւալացի յոյն մը Բեգրաքի անուն. երկրորդը Սրբը Չարշին քովեան ձա-րափաճաւ մը. երրորդը որմնաշիր մը: Միւս վեճակներուն տերերը զեռ երե-ւան չեն ելած:

Ար պատմեն, թէ վեճակներուն մէջն ալ հայ ջաղացպանի մը ելել է, եւ խեղ-ճը տոմակը ձեռքը բռնած իր բարե-բաղդութեանը վրայ ուրախացած ժա-մանակը՝ յանխարժ գող մը ձեռքէն տոմ-սակը յափշտակել անցայտ եղեր է:

— Այսերական կառավարութիւնը մայրաքաղաքիս մէջ լքված աւտրիական պղինձ դրամներն արգիլելու առնել, մի-անգամայն անոնց տեղը լեցունելու համար անգղիայէն դրամահատութեան մամուլ-ներ ապօգրած էր՝ 40.20.10 եւ 5 փաւանցներ առաւարթեամբ կտրվելու համար:

Եյս մամուլները քանի մը օրէն բա-նելու պիտի սկսին:

— Այսերական կառավարութիւնը ծանուցանել կուտայ որ մայրաքաղաքիս մէջ վաճառվելու համար Շիրմակ ծովէն 145800 հօխա ածուկս եկած է, Սեւ ծովէն ալ 216500 հօխա եկած է:

Գինը հարկը հօխան 40 զուռուշ որոշված է:

— Արավի թէ կայսերական տէրու-թեան մէջ թղթատարութիւնը եւ ներ-քին գաւառներուն հետ մայրաքաղաքիս

